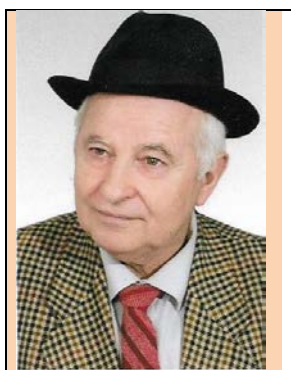

Fondator: Col. r. Dr. Constantin Măgincăi
 Editor: Asociația Națională a Cavalerilor de CBo
 Editura Tipo MC, Oradea - 2020

ISSN 2734-6889
 ISSN-L 2734 -6889

Procesul optanților unguri – un act cu urmări dureroase în vremurile de azi Col. r. Dr. Vasile Șt. TUTULA

La 28 iulie 1921, România a adoptat „Legea Reformei Agrare” pentru Banat, Crișana, Maramureș și Transilvania. Această lege a stârnit o poziție vehementă din partea guvernului Ungariei și a „optanților unguri”, așa cum i-a denumit în Tratatul de Pace de la Trianon din 4 iunie 1920.

Procesul „optanților unguri” din Transilvania **un eveniment mai puțin cunoscut** își are originea în aspectele și problematica în reforma agrară din România, luându-se în calcul necesitatea conservării sociale a țărănimii române majoritare, care secole de-a rândul, după Răscoala de la Bobâlna (1437-1438) au fost trecuți în poziția de „iobagiones” – iobagi, pe propriul pământ. În aceste condiții stările privilegiate ale nobilimii prin actul criminal al privilegiilor au stabilit așa-zisa „Uniune a celor 3 națiuni” – Unio Trio Nationum (real numai clasele și grupurile privilegiate: nobilimea, marii negustori, marii magnați, stăpânitori de pământuri, în defavoarea celor mulți și săraci, indiferent de etnie, cu mențiunea că majoritatea iobagilor, circa 80% era din rândul românilor. Existau și destui iobagi din rândul sașilor, secuilor și ungarilor, însă aceștia reprezentau, doar 20% din populația principatului transilvan.

Acest proces de discriminare s-a perpetuat și adâncit urmare a împilării economice și sociale prin adoptarea și punerea în aplicare a codului de legi „**Tripartitul**” lui Werboczi din 1514 și a „**Constituțiilor Aprobate**” din 1653, adoptate de Dieta Transilvaniei, o dietă a privilegiaților, românii fiind excluși din acest organism politic între 1438-1863.

În aceleași condiții s-au pus bazele unei stăpâniri odioase, promovate de grofii și magnații unguri, de trufia nemeșească, românii fiind discreditați și minimalizați, iar religia ortodoxă taxată drept „schismatică”, și românii „tolerați pentru binele public al nobililor”, după cum este scris în „Tripartitul” lui Werboczi din 1517.

Cât privește împrăștierea din 1921: „*Toți cei îndreptății din Transilvania, atât românii (539.694), cât și unguri (87.426), deși mulți dintre aceștia (unguri) au luptat contra României. Statul român nu a folosit nicio palmă de pământ în folosul său exclusiv*”.

Situația din Transilvania s-a complicat ca urmare a faptului că guvernele de la Budapesta nu voiau să recunoască actul democratic și plebiscitar de la 1 Decembrie 1918, hotărât de cei 1.228 delegați aleși și deciziile Marii Adunări Naționale, care au reprezentat toate categoriile sociale, peste 90% din populație. Așa cum arată documentele, au fost chemați la Alba Iulia să fie prezenți și delegații secuilor și ungarilor, dar aceștia nu s-au prezentat.

Lucrurile s-au complicat odată cu venirea la putere a lui Bella Kun și guvernului István Garbai, care promovând cu vehemență ideile bolșevice și-a propus să facă reforme și asupra pământului, făcând tot felul de promisiuni cu privire la Ardeal.

Procesul „optanților” a început în urma plângerii din 16 august 1922 a Guvernului ungar „în numele optanților” unguri din Transilvania”, care s-a adresat la Conferința Ambasadorilor. Această instituție apreciind că nu este de competența ei, a retrimis respectiva plângere Societății Națiunilor. Societatea Națiunilor „a sesizat în 15 martie 1923, Consiliului Societății Națiunilor, cerându-i să hotărască pe fondul problemei, să decidă ilegalitatea legilor agrare românești, în raport cu dispozițiile Tratatului de la Trianon și să se ordone, în consecință, restituirea, cu o despăgubire a terenurilor aparținând optanților unguri”.

Statul român și Consiliul Dirigent al Transilvaniei a fost nevoit să ia măsuri de reparare a marilor nedreptăți sociale existente, mai ales după 1784-1785 și 1848-1849. „În Transilvania, 843.448 de mici proprietari, care reprezentau 87,6% din numărul total de proprietari, nu posedau, cu micile lor proprietăți de 1-20 iugăre, decât 34% din terenul agricol; în timp ce 8,43% de mari proprietari, cu proprietățile lor mai mari de 100 iugăre, aveau 41,35%, deci aproape jumătate din terenul agricol”. Între aceștia se aflau și circa 200 de proprietari unguri, care de-a lungul secolelor se înstăpâniseră pe pământul românilor, prin strămoșii, mai ales după 1517, când prin Tripartitul lui Werboczi, marea masă a românilor au devenit iobagi. Practic a fost desființat dreptul de proprietate și dreptul de moștenire al românilor, multe localități devenind iobăgite la marii grofi.

Reforma agrară din România (1921) și procesul „optanților unguri” din Transilvania

Decretele emise de regele Ferdinand din decembrie 1918 și septembrie 1919 au pus în aplicare reforma agrară. Legile de împrumut din 1921 au ratificat aceste măsuri, luându-se fără deosebire de naționalitate și pe picior de perfectă legalitate. Țăranii români și unguri din Transilvania au beneficiat la fel ca și țăranii din vechiul Regat, de repartitie de pământ. Mulți proprietari de suprafețe mari de pământ din vechiul Regat au fost expropriați, la fel ca și în Transilvania.

Mai trebuie spus că aceste familii de mari grofi și magnați unguri care s-au înstăpânit pe pământul românilor au beneficiat de mari privilegii, fiind scutiți de dări, impozite și taxe de către statul austro-ungar, dar și de avantaje primite de la Budapesta pentru consolidarea elementului unguresc în Ardeal, în dauna celui românesc, atitudine ce s-a manifestat și în perioada interbelică prin amestecul grosolan în politica agrară și economică din Ardeal, desfășurând multe acțiuni ce au favorizat familiile ungurești și secuiești din județele Mureș, Harghita, Trei Scaune și alte zone din vestul și nord-vestul țării.

Inclusiv regele Ferdinand I al României a fost cel care a dat primul exemplu, astfel că aproape în totalitate pământurile cultivabile aparținând domeniilor Coroanei au fost expropriate.

Consiliul Societății Națiunilor, ambasadorul de atunci, al Japoniei, Eminentă Sa Adatci, la 26 mai 1923, la Bruxelles, a emis un document prin care invită cele două guverne, în urma demersului negativ, de fapt o Rezoluție pentru „optanții unguri” în care se prevedea: *„Se admite, și reprezentanții unguri nu contestă, că Tratatul de la Trianon nu se opune exproprierii de bunuri ale optanților pentru rațiuni de utilitate publică, înțelegând prin aceasta nevoile sociale ale unei reforme agrare”*. Cele două guverne au semnat și adoptat Proiectul de Rezoluție, cele două părți, considerând prin aceasta, chestiunea închisă. Dar, Ungaria și-a retras ambasadorul. Ungaria, „optanții unguri”, deși au recunoscut validitatea Legii agrare românești, au insistat să fie despăgubiți. „Optanții unguri” din Serbia, îndeosebi Voivodina, dar și din Cehoslovacia, în special din zona slovacă, au cerut și ei despăgubiri. Cele două state nu au acceptat niciun fel de ingerințe și au refuzat categoric să facă vreo despăgubire. Și, așa s-a încheiat „disputa” cu optanții unguri din cele două state, care nu au fost despăgubiți cu nici măcar vreun ban.

În aceste condiții, „optanții unguri” au studiat și trecut la alte căi de atac. De data aceasta s-au adresat Tribunalului Arbitral mixt româno-ungar, instituit în baza art. 239 din Tratatul de la Trianon, unde „optanții unguri” s-au prezentat în decembrie 1926.

„Optanții unguri” s-au adresat Tribunalului Arbitral mixt româno-ungar, apreciind că ei recunosc *„în fața tribunalelor românești că o expropriere de necesitate publică, este o lichidare de război, deci contrară art. 250 a Tratatului de la Trianon, și ei cer, în consecință, după 10 ani de la aplicarea legii, restituirea pământurilor sau o îndemnizație în valoare – aur. Astfel, reforma agrară a devenit pentru „optanții unguri” o lichidare de război”*. Cu alte cuvinte, ei au profitat și de faptul că *„mulți români au o minte scurtă, și uită imediat prin ceea ce au trecut”*. De aici, și zicala, orice discuție aprinsă, situație, dezinformare, încercare durează 3-4 zile, după care „moare tacit și lent”. Iar, atunci, lucrurile stăteau cu totul altfel, căci oricum ar fi: *„Reforma agrară nu este în niciun fel o lichidare de război”*.

Următorul pas a fost ca să se clarifice situația, întrucât nu era de competența Tribunalului, declară la 10 ianuarie 1927, dar acesta a luat la cunoștință. Din nou, Ungaria, obținând această recunoaștere, s-a adresat Societății Națiunilor. La 24 februarie 1927, „România a refuzat procedura de fond (...), ea face cunoscut Președintelui că judecătorul român nu va mai ocupa loc în afacerile agrare”. Ideea era de a nu face jocul Ungariei.

Totuși, Tribunalul Arbitral mixt româno-ungar „se declară cu toate acestea competent pe 10 ianuarie 1927, pentru a cunoaște problema optanților”. Aceasta a fost o mare greșeală, căci, practic tribunalul nu putea decide nimic.

În aceste condiții „optanții” unguri s-au adresat din nou Consiliului Societății Națiunilor, rugându-l pe Sir Austen Chamberlain să le rezolve problema prin despăgubiri ale statului român. În iunie 1927 Sir Austen Chamberlain desemnează pe reprezentanții Marii Britanii, Chile și Japonia, la Londra (mai) și la Geneva (iunie) să rezolve problema. Între cele două părți, „nu s-a ajuns, cu toate acestea, la niciun rezultat”.

La 17 septembrie 1927, Comitetul celor Trei (Marea Britanie, Japonia, Chile) au stabilit competențe juridice prin includerea în Comitet a șase naționalități, care au ajuns la concluzia că cea mai bună soluție „pentru depășirea animozităților” este despăgubirea „optanților” unguri, deși argumentele erau aproape toate de partea României. Despre respectivul proces și-au expus părerea 29 de specialiști, savanți din întreaga lume, în principal Franța, sora latină mai mare, Germania, Marea Britanie. S-a editat la Paris și o carte, a 635 pagini, în care sunt cuprinse cercetările, documentele și analizele, din care vom reda câteva pasaje, în paginile ce urmează.

„Optanții” unguri au știut să speculeze în favoarea lor și să tranșeze obținerea de despăgubiri pentru averile lor, care de fapt erau acumulate prin necinste și fapte discutabile între 1867-1918, și cu alte circa 300 de ani mai înainte, după 1514.

Pe bună dreptate, profesorul francez Leon Duguit susținea că „avocații pretențiilor ungurești” au știut să-și joace cartea prin faptul că: „Imaginația lor fertilă a știut să acumuleze, pentru a apăra această teză argument cu argument, care de care mai slabe și care în ciuda respectului meu pentru știința lor, încerc să le calific drept sofistică. Toate (argumentele) au venit să demoleze fapte de necontestat”.

Din partea României, la acest proces au participat Nicolae Titulescu și prof. univ. Victor Onișor, care au încercat prin toate metodele și procedurile posibile să obțină o decizie justă în favoarea statului român. Până la urmă, Tribunalul Arbitral mixt româno-ungar a decis, la 10 ianuarie 1927, despăgubirea „optanților” unguri, pentru a se încheia, în condițiile în care eminentul profesor jurist francez Leon Duguit menționa că: „Decizia de competență luată de Tribunalul Arbitral mixt română-ungar în 10 ianuarie 1927 este o uzurpare de mare putere” -, așa cum subliniază și avocatul prof. univ. dr. Ioan Sabău Pop în lucrarea sa „**Reforma agrară din România și optanții unguri din Transilvania înaintea Societății Națiunilor**”, la paginile 25-27.

În baza deciziei Tribunalului Arbitral mixt româno-ungar, Statul român a fost obligat să despăgubească „optanții” unguri, care au părăsit România și s-au mutat în Ungaria. România a fost nevoită să plătească sume imense din anul 1927, până în 1934, „optanților” unguri, echivalentul a 4,48 tone de aur, plus echivalentul a 87 de milioane de dolari ce trebuiau primiți de Statul român ca despăgubiri de război din partea Ungariei, și pe care România nu i-a primit, lăsându-i în contul plăților. Sumele financiare s-au plătit către un fond extern din Paris, „Fondul Agrar”, de unde banii erau distribuiți către „optanții” unguri.

Poziția unor juriști străini cu privire la procesul „optanților” unguri din România

Față de acest proces, care a devenit unul internațional, o serie de juriștieminenți și-au expus punctele de vedere, pro sau contra. De fapt, majoritatea au dat drept de câștig în cauză României. Din păcate, reprezentanții României nu au știut să apere în mod legal cauza României. Amintim aici pe cei implicați din partea României: avocatul Rosenthal, avocat al Baroului din București pentru Statul român, avocatul C. Antoniaade.

Redăm în continuare, doar câteva aprecieri ale unor juriștieminenți străini, privind acest proces:

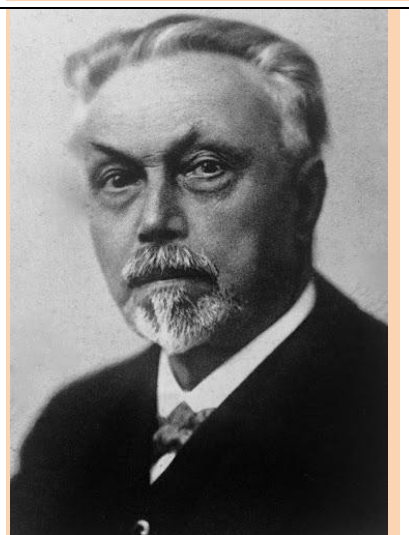
1. **Alejandro Alvarez, corespondent al Institutului Franței, vicepreședinte al Institutului de Drept Internațional**

„În consecință, și având în vedere motivele expuse, considerăm:

- a) Că aplicarea legilor agrare românești, bunurilor cetățenilor unguri din Transilvania nu intră deloc în cadrul stipulațiilor art. 250, nici un alt articol al Tratatului de la Trianon;
- b). Că Guvernul român, aplicând respectivilor cetățeni unguri prevederile legilor sale agrare, a procedat în deplinul exercițiu al suveranității sale, nu a comis niciun act de confiscare față de aceștia și nu a încălcat niciun principiu de drept internațional”.

2. Etienne Bartin, profesor de Drept internațional privat al Facultății de Drept din Paris

Profesorul francez critică Raportul prezentat Consiliului Societății Națiunilor de către Sir Austen Chamberlain, fiind ca neîntemeiat.

Acesta arată că: „Reforma agrară românească nu reprezintă o măsură de lichidare, cel puțin dacă nu există nicio inegalitate între maghiari și români, fie în termenii legii, fie în modul în care aceasta este aplicată, deoarece măsurile de confiscare și lichidare menționate în articolul 250 vizează doar măsurile luate împotriva proprietății unui maghiar în Transilvania și în măsura în care acest proprietar este cetățean maghiar”.

De reținut! Au fost confiscate și pământuri ale moșierilor români din Vechiul Regat, nu numai ale grofilor unguri din Transilvania, care s-au îmbogățit prin metode necinstite, mai ales după 1750 și 1848-1849.

Profesorul Etienne Bartin susține că: „**Suveranitatea teritorială a României și regimul bunurilor nu poate fi pusă în discuție, căci este o decizie a Tratatului de Pace de la Trianon**”. El conchide că: „Trăsăturile, originea și scopul reformei românești” sunt logice și legitime, deoarece: „Reforma agrară pe care România a săvârșit-o și extins-o în Transilvania ar fi trebuit să fie făcută în această provincie (majoritar românească s.n.), într-o zi sau alta, independent de orice schimbare a suveranității”.

Profesorul critică „Dubla declarație a Ungariei”: poziția de la Bruxelles, poziția de la Geneva, total diferită etc.

3. M.H. Berthelemy, Membru al Institutului, Decan al Facultății de Drept din Paris

În consultația sa, decanul Facultății de Drept M.H. Berthelemy, după ce face o introducere privind cererea „optanților” unguri, arată cum s-a ajuns la acest proces în fața Societății Națiunilor, în baza art. 239 al Tratatului de la Trianon, articol invocat de Guvernul ungar, care a cerut doi supleanți la președinția Tribunalului, dintre care ar putea fi ales un judecător, în schimbul delegatului român absent. Încă din acest moment se pun următoarele două întrebări: „**Prima întrebare:** Consiliul Societății Națiunilor are obligația să procedeze la desemnarea a 2 supleanți pe care-i solicită ungurii? **A doua întrebare:** Dacă Consiliul Societății nu acceptă cererea ungară, ce hotărâri poate el lua pentru a aplană conflictul și în ce măsură aceste hotărâri se vor impune contestatarilor?”

Același profesor își răspunde și ne pune în temă: „A fost de-ajuns, printre altele, pentru a stabili temeinicia cauzei românești, să se stabilească:

1. Că nu poate exista nicio îndoială asupra caracterului juridic al reformei realizate în Regatul României;
2. Că nicio controversă serioasă nu poate fi invocată asupra sensului art. 250 al Tratatului de la Trianon, text de care ungurii se străduiesc să abuzeze, denaturându-i amploarea și contestându-i zadarnic perfecta claritate”. **Fără comentarii!**

4. Karl Strupp, profesor de Drept internațional și de Drept constituțional la Universitatea din Frankfurt pe Main, asociat al Institutului de Drept internațional

Profesorul universitar Karl Strupp pleacă în abordarea chestiunii „optanților” unguri de la faptul că: „La 22 martie 1917, Regele (Ferdinand I al României s.n.) promisese să asigure soldaților proprietăți funciare de mărimi asemănătoare celor promise, la general, în 1913”. Este vorba de

suprafața de 5 hectare pentru fapte de război pe câmpul de luptă. La fel primeau și ofițerii înălțați la gradul de general de brigadă, pentru merite deosebite, începând cu 1913, măsură care a fost aplicată, doar într-o mică măsură, din lipsa suprafețelor necesare.

Profesorul german Karl Strupp își expune corect poziția pe bază de principii de drept, enunțate temeinic în subcapitolele: a) Faptele; b) Dreptul, iar în final trage concluziile de rigoare (12 concluzii) fiind mai mult neutru, cu mențiunea că Consiliul Societății Națiunilor ar fi procedat corect și „se bazează pe art. 11 al Pactului și se adresează Părților în litigiu, sunt conforme acestuia și, din acest punct de vedere, legale, numai dacă Consiliul, asupra căruia (Pactul) decide suveran, le găsește potrivite să ducă la o soluție”. Până aici, totul este corect, dar cu referire indirectă la Sir Austen Chamberlain, care a dat spre soluționare cauza japonezului Adatci. Cu alte cuvinte, de aici, au început tot felul de speculații, dar mai ales insistențele guvernului de la Budapesta, „susținătorul” optanților unguri.

Între și printre concluziile sale găsim unele aprecieri valoroase, cu bătaie mare, până azi. El susține că:

„1. Nu există norme internaționale cutumiare care să împiedice un Stat de a expropria pe resortisanții altui Stat, fie contra, fie chiar fără despăgubire, fiind subînțeles că prin aceste măsuri n-ar exista diferență de tratament și inegalitate între resortisanții Statului însuși și cei străini (un tratament egal fiind viciat de dispozițiunile unui tratat, maximum pe care un străin l-ar putea cere) și că măsurile nu trebuie să fie dirijate, de drept și de fapt, contra străinilor și contra unor anumiți străini”. Referința „anumiți străini” este la „optanții” unguri.

„8. Este greșit, deci, a se compara – cum a făcut, de exemplu, dl. Schelle – această expropriere cu cele realizate, sau în curs de realizare în unele dintre noile State”.

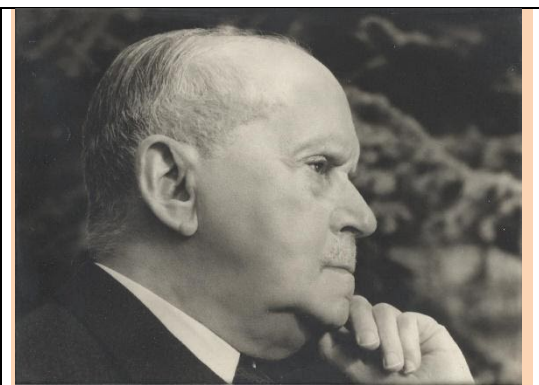
„9. Aceasta cu atât mai mult cu cât chiar începutul exproprierii în România n-a fost orientat – nici de drept, nici de fapt – contra resortisanților străini, în speță contra celor din Ungaria”.

„12. României nu i se poate reproșa deprecierea monedei sale – din nefericire survenită și în alte State – pe care au suportat-o locuitorii tuturor acestor (State) atât de mult timp încât nu se poate dovedi că această depreciere nu lovește pe toți românii, fără diferențiere”.

Reiese, din cele prezentate o poziție neutră, uneori ambiguă a prof. univ. dr. Karl Strupp, care dă vina pe alții.

5. Charles de Visscher, profesor de Drept internațional al Universității din Gand; membru al Curții permanente de la Haga

Profesorul universitar de Drept internațional Charles de Visscher, precizează încă de la început: „Nu-mi propun să reiau, de la origini și în întregime, examinarea gravului diferend (sic!) care, de mai mulți ani, a ținut în tensiune Guvernele român și ungar. Intenționez ca, prin aceste observații preliminare, să evidențiez pur și simplu anumite aspecte de fapt și de drept care sunt de natură să restabilească în lumina adevărului cele două puncte de vedere aflate (în litigiu)”.

A prezentat încă din decembrie 1923, în fața Tribunalului Arbitral mixt româno-ungar, petițiile resortisanților sau „optanților” unguri, bazată pe o pretinsă violare a art. 250 al Tratatului de la Trianon, arătând și susținând că Ungaria:

„1. Se află în contradicție formală cu declarațiile sale anterioare privind capacitatea de aplicare a acestui articol;

2. A deschis, în mod deliberat și voluntar, o dezbatere asupra competenței jurisdicției căreia i s-a adresat, competență pe care ea o știa a fi formal contestată de către România”.

În cele câteva concluzii de la finele consultației sale, el apreciază că organismul numit Consiliul Societății Națiunilor s-a eschivat, deși avea putere de decizie, apreciind și constatând că: „Conduc de o foarte corectă concepție asupra rolului său politic de mediator, el a refuzat să se sacrifice unei concepții pur automate – oferite de rolul de a desemna, pe care îl considera ca ținând de un tratat străin – pe cineva, în funcție de un interes primordial și universal pe care i-l conferă art. 11 al

Pactului. Cel mai elementar bun-simț îi arăta că nu se înlătură un diferend fundamental asupra jurisdicției unui Tribunal, impunând noi judecători celor două Părți, care îi refuză această jurisdicție”.

În cele spuse și scrise, lăsate martori pentru istorie, profesorul universitar Charles de Visscher ne spune adevărul, precum „o lovitură de bumerang” pentru tot ceea ce s-a petrecut între 1923-1927 la Societatea Națiunilor, la Consiliul Societății Națiunilor, Tribunalul Arbitral mixt româno-ungar, trei organisme, din care unul de justiție, în care s-au făcut „tot felul de jocuri de jurisprudență” împotriva României, pentru ca aceasta să fie nevoită și silită să facă despăgubiri pentru „optanții” unguri, care au fost achitate cu sume grase, în lei/aur.

Referitor la incompetența Tribunalului Arbitral mixt româno-ungar și-au exprimat poziția în scris prin consultații juridice: **Edouard His**, doctor în drept, profesor de Drept public și Drept internațional al popoarelor (Elveția); **J. Limburg**, consilier de Stat, fondator al Ordinului Avocaților de la Haga (Țările de Jos); **J.L. Brierly**, profesor asociat de Drept internațional și privat la Colegiul Oxford (Marea Britanie); **A. Pearce Higgins**, profesor agregat de Drept internațional la Universitatea din Cambridge (Marea Britanie); **J.E.G. de Montmorency**, membru al Baroului, profesor de Drept comparativ la Universitatea din Londra (Marea Britanie); **Walter Schucking**, profesor de Drept la Universitatea din Kiel (Germania), membru al Tribunalului Arbitral de la Haga. Detalii despre poziția specialiștilor de mai sus găsim în lucrarea respectivă la pag. 410-495. Despre reforma agrară din Cehoslovacia în respectiva lucrare sunt publicate consultațiile ce au fost oferite de **Jules Basdevant** (Franța), **Gaston Jéze** (Franța), **Nicolas Politis** (Grecia), toți profesori de Drept internațional. Așa cum se știe Cehoslovacia, statul cehoslovac a refuzat să despăgubească „optanții” unguri, cei mai mulți trăitori prin colonizare, în Slovacia.

Întrebarea care se pune: De ce România nu a procedat la fel ca Cehoslovacia sau Iugoslavia care nu a acceptat, nici măcar să intre în discuție, chestiunea „optanților” unguri, cei mai mulți în Voivodina. Până când stăm cu capul plecat?

Și atunci, se pune întrebarea, cum își mai permit urmașii celor circa 200 de „optanți”, să vină a doua oară spre a fi din nou răsplătiți.

- **Se pun 5 întrebări instituțiilor statale și locale române actuale**

a) Ce face Parlamentul României? De ce nu acționează spre a anula aceste „lucruri necurate și murdare”?

b) Ce face și ce au făcut și ce fac Guvernele României care au stat și stau pasive față de aceste acțiuni de jecmănire, **pentru a doua oară** a așa-ziselor bunuri materiale, achitate de Statul român în 1934, ale foștilor „optanți” unguri de către urmașii lor? Unde este legitimitatea și spiritul de acțiune al Guvernului României pentru a opri această „hemoragie” de noi privilegii pentru urmașii foștilor „optanți” unguri, care de drept și de fapt nu mai au nicio justificare să vină să se îmbogățească pe spatele poporului român.

c) Ce face și ce a făcut Ministerul Justiției?

d) Ce face D.N.A.-ul și celelalte instituții statale care ar trebui să intervină? De ce stau pasive și indiferente?

e) De ce nu sunt informați și documentați magistrații din punct de vedere arhivistic, juridic și istoric cu toate aspectele pentru a se închide această „rană hidoasă”, care este o jignire a noastră ca români, popor și națiune. Foarte mulți juriști: avocați, judecători, procurori nu cunosc mai nimic despre „Procesul optanților” din perioada 1923-1934. Cred că în rândul acestora sunt circa două treimi, dacă nu chiar mai mult.

- **Urmări dezastruoase ale procesului „optanților” unguri (1990-2020). Este normal ca după ce ai fost despăgubit o dată, să vii să ceri și a 2-a oară?!**

Retrocedările au fost și sunt cu cântec în Transilvania. Redăm în continuare câteva exemple făcute de prof. Ioan Pop Sabău, după cum rezultă din interviurile oferite în revistele „Făclia de Cluj”, „As”, „Formula As” și consemnate de jurnaliștii Ion Longin Popescu, Cătălin Manole, Cosmin Puriș și Carmen Fărcașiu. Cazurile relatate a presupus din partea prof. și avocat al Statului român, eforturi cotidiene, uneori supraomenești, o lungă perioadă de timp, după 1990, alături de alți confrăți, pentru apărarea proprietății naționale românești pusă la îndoială de către o puzderie de alți justificabili, în opoziție, chiar și cu sprijinul unor politicieni români de primă mărime. **Prezentăm**

În continuare câteva doar din aspectele dureroase privind retrocedările ilegale din ultimii 15-20 de ani sesizate de avocat prof. univ. dr. Ioan Pop Sabău:

a) Circa 3.000 de hectare de pădure și pășuni, în zona Topliței, din Munții Călimani, au fost „retrocedate” unui pretins moștenitor al grofului Urmanczi, nume care are o rezonanță tragică pentru populația românească din zonă și din județul Cluj (Beliș), în „urma” masacrelor criminale din timpul celor două războaie mondiale.

b) O suprafață de 2.000 de hectare de pe Valea Mureșului și din Sovata, „restituite” urmașilor foștilor grofi și conți: Teleki, Banffy, Kemény, Bethlen, Elteto. „Retrocedarea” a fost parțial stopată, dar „Societatea ardeleană” solicită, de fapt, peste 70.000 hectare de pădure.

c) Pădurile din Parcul Național Retezat (43.000 de hectare), proprietatea Statului român și care aparțin Academiei Române (în administrare), încă din anul 1925, au fost revendicate de moștenitorii familiei Kendeffi (Cândea).

d) Justiția română a cadorsit urmașii criminalului Banffy, cu 9.300 de hectare de pădure, pe Valea Mureșului. Judecătoria Reghin, reconstituind suprafața menționată pentru moștenitoarele lui Banffy Daniel numitele Bethlen Anna, Bethlen Susana și Szenkuti Eva.

e) Un imobil de 91.800 metri pătrați numit Centrul Cultural „Arcuș”, proprietatea Ministerului Culturii, a fost „retrocedat” unor preținși urmași ai lui Szentkereszty Bela, decedat la data de 28.07.1944. Urmașii au căpătat imobilul, dar nimeni nu i-a văzut. Un subiect foarte bun pentru D.N.A. ca și celelalte!

f) Subprefectul județului Mureș, Vasile-Liviu Oprea, a declarat că pe rolul instanțelor de judecată din țară, se află în diverse etape 8 procese, pentru revendicarea a încă 65.612 hectare de pădure, de către urmașii fostelor familii nobile din județul Mureș. Într-un număr de alte 10 dosare s-au pronunțat sentințe definitive și irevocabile în defavoarea Comisiei Județene, iar în 11 dosare, pentru 44.362 hectare de pădure, a avut câștig de cauză această comisie, adică Statul.

g) Sunt de-a dreptul periculoase mai ales restituirile făcute unor culte religioase: Biserica romano-catolică, Biserica Reformată, Biserica Evanghelică. Lista este destul de lungă. Iată doar câteva exemple: clădirile a două foste licee reprezentative din Târgu Mureș, „Bolyai” și „Unirea”, au fost restituite fără drept cultelor religioase maghiare, catolic și reformat, de unde românii fie au plecat, fie sunt somați ultimativ să plece. Acestea erau bunuri comune pentru toate naționalitățile Transilvaniei, date spre administrare, și nu în proprietate.

h) În Oradea s-au restituit sau sunt în curs de restituire în mod incorect 16 clădiri (sedii școlare, de cultură, alte instituții publice).

j) În Cluj-Napoca, peste 60 de clădiri reprezentative sunt așa-zis „restituite” unor culte religioase maghiare sau altor entități. Vorbim de o strategie a capturilor de proprietate, în centrul căreia se află în special Arhidieceza din Alba Iulia și Statusul romano-catolic, reconstituit în acest scop, deși acestea au fost date spre administrare de Maria Tereza, Iosif al II-lea, și nu în proprietate.

k) Centrul municipiului Timișoara a fost, practic, „curățat” de români.

l) La Târgu Mureș, pe străzile Bolyai și Călărași, Statul român a cedat mai multe clădiri către așa-zisă „biserică a minorităților” - o entitate ce nu există în realitate! Se înțelege că patronajul acestor clădiri, cărora li se adaugă Liceul de Artă, a fost preluat de Biserica romano-catolică.

m) La Alba Iulia Statul român a predat celebra bibliotecă publică, „Batthyaneum”, arhidiecezei romano-catolice, fără litigiu! Cum a fost posibil? Biblioteca Batthyaneum deține colecții de o inestimabilă valoare documentar-științifică și bibliofilă: 80% din totalul de cărți manuscrise medievale occidentale aflate în colecțiile din România (1.778 de cărți manuscrise), între care și Codex Aureus, cel mai vechi manuscris occidental aflat în colecțiile din țară, realizat în jurul anului 810, la comanda lui Carol cel Mare; 70% din totalul de incunabule aflate în România (609 incunabule); din cele 63.037 de cărți înregistrate, peste 45.000 sunt cărți vechi și rare tipărite în Europa în secolele XVI-XVIII (parte dintre acestea se referă la istoria Transilvaniei); 4.598 de periodice vechi; un valoros fond arhivistic format din Arhiva Capitalului romano-catolic din Alba-Iulia și Arhiva Conventului din Cluj-Mănăstur - aproximativ 17.163 de izvoare diplomatice privind istoria medievală a Transilvaniei; peste 43.000 de documente ale unor personalități transilvănene, ale fostului Institut și ale Bibliotecii Batthyaneum, din secolele XVIII-XX; colecții muzeale - istorie naturală (mineralogie, botanică etc), piese arheologice din spațiul transilvan și european (de la

Neolitic la Perioada medievală), sigilii, medalii, instrumente astronomice, obiecte de cult, tablouri, ex-librisuri.

n) La Braşov, clădiri din centrul municipiului, respectiv Muzeul Etnografic și Muzeul de Artă, s-au închis, sunt în blocaj de activitate, din cauza noului proprietar - Biserica Evanghelică. Aceeași biserică s-a trezit proprietară peste clădirea Grupului Școlar „Șoimii Sibiului” din Sibiu. De altfel, în Sibiu, inventarul restituirilor a ajuns la circa 80 de clădiri, foste cu destinații publice: licee, școli, grădinițe etc.

o) S-a manifestat disprețul față de interesele poporului român, care are ca vârf al aisbergului ordonanța pronunțată de premierul Tăriceanu, cu concursul ministrului de Externe, Mihai Răzvan Ungureanu, cu o inconștiență nonșalantă sau poate la o anumită „comandă”, privind averea „Fundăției Gojdu”. Prin aceasta s-a pus în practică naționalizarea în favoarea Ungariei a unei proprietăți private, care a fost dăruită de marele patriot român Mitropoliei Transilvaniei.

p) Indivizi care se pretind moștenitorii unor familii de mari latifundiați, care au plecat din Transilvania după 1918, solicită restituiri de proprietăți care nu li se cuvin și recurg la falsuri. Bisericile interesate au echipe de lucru formate în Ungaria, care urmăresc atent fenomenul, „recrutează” intermediari și au la dispoziție fonduri financiare care se dublează cu o armată de specialiști. **Serviciile noastre secrete, de care facem atâta caz, par a nu face nimic pentru a dezmembra rețelele formate și a-i trage la răspundere pe cei vinovați!**

r) Elevii români au ajuns să învețe în școli închiriate, deși până mai ieri acestea aparținuseră, de drept, Statului român. Închirierea depinde însă de „îngăduința” noilor proprietari, iar chiriiile sunt exorbitante. Spre exemplu, la Târgu Mureș, pentru chiria pe spațiul Liceului „Bolyai”, Statul român plătește 19.000 de euro , pe lună! 228.000 de euro pe an! O situație similară este și la Sibiu, unde Biserica Evanghelică luterană și-a însușit 12 clădiri care nu erau proprietatea acesteia, în perioada în care primar era K.W. Johannis.

s) În Maramureș, la Săpânța, una dintre cele mai frumoase așezări din România, comunitatea își pierde proprietatea căci întreg satul, e dat, pe bucățele, la tot felul de intruși constituiți în entități dubioase, care aduc tot felul de înscrisuri contrafăcute și pe care autoritățile noastre nu le evaluează critic.

Prin „Fondul Agrar”, deschis la Banca din Basel (Elveția), România a plătit integral aceste imense despăgubiri. În plus, chiar și despăgubirile de război datorate României de către Ungaria au fost vărsate la fondurile constituite pentru „optanții” unguri; **toate proprietățile deținute în Transilvania, până în 1918, de foștii grofi, au fost răscumpărate în aur de Statul român!** Și, atunci, de ce le acceptăm procese trucate?!

Miklós Horthy, în 1940, după dictat, a venit imediat în Transilvania cu două ordonanțe guvernamentale **care au anulat Reforma Agrară din anul 1921** și au reînscris bunurile imobile pe numele foștilor proprietari maghiari. În vara și toamna anului 1944, **o mare parte din arhivele localităților din Ardeal au fost duse în Ungaria. Reînscrierea abuzivă în cărțile funciare a proprietăților grofilor a fost descoperită și anunțată de istorici și specialiști în cadastru după 1990, dar, cu totul inexplicabil, Statul român nu a avut nicio reacție!**

Banffy de la Sălaj, ministru, cel care a venit în septembrie 1940 cu armata ungară și care a dat ordin să fie uciși, la Trăsnea, 263 de români, revendică proprietățile respective prin urmașii lui, arată profesorul universitar Sabău, subliniind, totodată, că regimul lui Horthy este responsabil și de deportarea a peste 166.000 de evrei români și maghiari în lagărele naziste de la Dachau, Auschwitz și Buchenwald.

Avocatul prof. univ. dr. Ioan Pop Sabău a propus și a transmis premierului, Oficiului Național de Cadastru, să se inventarieze toate proprietățile preluate în baza Reformei agrare din 1921. Statul român, prin Oficiul Național de Cadastru, să inventarieze toate proprietățile care au fost refăcute fals și grosolan de dictatura horthystă, între 1941-1944. După aceea, Oficiul de cadastru să transmită aceste date la Ministerul Finanțelor și Băncii Naționale. Este necesară o măsură legislativă - spune avocatul Ioan Pop Sabău, care să împiedice procedurile de revendicare ale bunurilor pe care Statul român le-a răscumpărat de facto. Autoritățile Statului român fie nu realizează, fie sunt inconștiente, fie sunt parte la aceste complicități, fie miza o constituie sume foarte mari de bani. După datele pe care le are de la prefecturi, sunt în jur de 200.000-230.000 ha de

pădure care se revendică în județele Mureș și Harghita. Asta fără să se cuprindă Hațegul, Sălajul, Munții Apuseni, Bihorul, unde sunt revendicate, de asemenea, zeci de mii de hectare.

„Este absolut necesar – spune avocatul prof. univ. dr. Ioan Pop Sabău – ca Parchetul și D.N.A. să acționeze pentru redobândirea în proprietatea publică a Statului român a imobilelor retrocedate ilegal, precum și pentru recuperarea uriașelor chirii plătite injust din banii publici!”

Ion I.C. Brătianu, ca să fie sigur că acest conflict se va șterge, a spus că pe lângă sumele decise la Paris, „România a dat încă 10% ca răscumpărare „optanților” unguri. Prin urmare, România a plătit, din 1927 și până în 1934, sume imense către acești „optanți”: echivalentul a 4,48 tone de aur, plus echivalentul a 87 de milioane de dolari ce trebuiau primiți de Statul român ca despăgubiri de război și pe care România nu i-a luat, lăsându-i tot în contul plăților. Se plătea către un fond extern din Paris, „Fondul Agrar”, de unde banii erau distribuiți către „optanții” maghiari”. Toate aceste pământuri și proprietăți au fost luate de Statul român pentru a se face reforma agrară a lui Ferdinand, când toți țărani au fost răsplătiți cu pământ. „Planul așa a fost: s-a luat de la cei bogați contra unei sume și s-a redistribuit către țărani îndreptățiți. Deci, Statul român a plătit deja ceea ce se retrocedează azi. Ceea ce s-a plătit atunci, în baza unui tratat și a unui proces la Paris, astăzi vine a patra generație a „optanților” și recuperează de la Statul român - ceva ce nu le mai aparține de drept”.

Avocatul prof. univ. dr. Ioan Pop Sabău particularizează următoarele: „Deși Statul român avea documente în arhive, el nu le-a verificat. La noi, în Mureș, au fost 18.000 de revendicări ce trebuiau rezolvate rapid, cu presiuni de sus, de la oameni gen: Hrebenciuc, Chioariu, Paltinu, și toți parlamentarii UDMR”. Și am mai adăuga pe fostul deputat PNȚCD, Lupu.

„La Sovata, un composesorat primește, în loc de 2 hectare, 2.000 de hectare, doar prin falsificarea unei virgule. Prefectul a făcut plângere, și parchetul din Sighișoara a venit după 8 ani, spunând că s-a prescris cauza”.

ș) „S-a ajuns la paradoxuri precum cel de la Arcuș, unde a apărut „un moștenitor” din Africa. Nu știe ungurește, nu își cunoștea nici avocatul până să vină în România, dar el revendica o restituire de 11 milioane de euro! La fel la Beliș și Poiana Horii, o urmașă a lui Banffy, care trăiește în Maroc. Asta, în timp ce o nepoată a lui Augustin Maior, fost prefect, prezent la Marea Unire, președinte al Astra și senator, nu a reușit să recupereze mai nimic din averea familiei, pentru că acești samsari au intervenit împotriva”.

t) „Sunt foarte multe asemenea cazuri, unele dintre ele dramatice, așa cum este cel al satului Nadeș. Acolo s-a cerut nici mai mult nici mai puțin decât retrocedarea întregului sat cu cimitir, cu pământul de sub biserică și cel de sub casele oamenilor, adică 8.760 de hectare, deși suprafața satului este de 8.400 de hectare”.

ț) „Aceași situație este acum în satul Idicel, pe care îl revendică în întregime familia Kemény. La Târnăveni s-a făcut cerere de retrocedare în numele unui mort”.

Sunt doar câteva exemple consemnate de Ion Longin Popescu, Cătălin Manole, Cosmin Puriș și Carmen Fărcașiu în publicațiile „Făclia de Cluj” și „As”, în interviurile cu prof. avocat univ. dr. Ioan Pop Sabău. Dar câte ale sute de asemenea situații nu se întâmplă în alte locuri fără ca Guvernul României să știe de acest lucru! O singură soluție există: **„Anularea tuturor acestor hotărâri judecătorești și reluarea lor de alte instanțe cu planuri cadastrale și eliminarea tuturor celor care revendică aceste bunuri, ele fiind plătite de Statul român”**. Ei nu mai au dreptul la moștenire. Să fie chemați tinerii români plecați la muncă peste hotare pentru a se ocupa de ele, dacă Justiția și D.N.A.-ul nu fac mai nimic.

Același profesor univ. dr. și avocat afirmă: *„În România sunt condamnați drastic, la ani grei de închisoare, sute de autori ai unor infracțiuni minore, în timp ce furturi dovedite valorând zeci de milioane de euro sunt abandonate sau achitate, cu concursul generos al unor oameni ai legii și sub protecția tăcerii complice a unor oameni politici. Locul atâtor juriști - care au apărut și continuă să apere cauzele românilor din Transilvania, ale Statului român punându-și la contribuție toată priceperea și neodihna lor, afirmând un adevărat eroism cotidian - tinde să fie luat de impostori politici în stare să-și vândă țara orbiți de strălucirea unui aur însângerat”*.

Am redat în acest studiu doar o parte dintre aspectele sesizate în ultimii 10-20 de ani, față de care la nivelul Statului român: Parlamentul, Președinția, Guvernul, Ministerul Justiției, D.N.A. nu s-au luat măsuri coerente pentru a stopa această „hemoragie” a furtului din avuția națională.

Este nevoie de legi foarte precise în acest domeniu pentru a se stopa încercările repetate ale urmașilor „optanților” unguri, a Bisericii Romano-Catolice, cu deosebire cea de la Alba Iulia, de a se pune capăt acestui sistem corupt, inclusiv de a se veni cu documente de arhivă falsificate, pentru a beneficia a doua oară de lipsa de atenție și vigilență a Statului Român. Trebuie de îndată să se pună punct acestui fenomen grav, de încălcare a legilor Statului Român, de respectare a Constituției României.